

ріал для ідейно-виховної роботи серед молоді, в першу чергу виховання військово-патриотичних традицій.

Гадаємо, що подальші студії редакційно-видавничого колективу закладуть міцний фундамент академічного видання спадщини визначного українського історика і генеалога.

Валерій КУЧЕР.

З ІСТОРИЧНИХ СХОВАНОК

Неможливо передбачити, скільки таємничих сторінок української історії раптом відкриються тим, хто цього прагне. Така думка спадає, коли береш до рук скромно оформлену книгу Володимира Кривошеї «УКРАЇНСЬКА КОЗАЦЬКА СТАРШИНА І. УРЯДНИКИ ГЕТЬМАНСЬКОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ. РЕЄСТР» (Київ, 1997). Автор цього видання (кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту національних відносин і політології НАН України) своєю унікальною працею довів, що визнаних авторитетів можна не лише поважати, а й, спираючись на їхній науковий доробок, йти далі й далі у своїх розвідках.

Такими авторитетами для Володимира Кривошеї, як і для багатьох істориків і краєзнавців, є Олександр Лазаревський та Вадим Модзалевський — автори унікальних праць з історії Чернігівщини, Полтавщини, інших регіонів України. Так, Олександр Лазаревський (з 10-ти запланованих томів три присвятив історії Ніжинського, Прилуцького і Стародубського полків, об'єднавши їх назвою «Описание старой Малороссии»). Йдеться тут про населені пункти на території полків, кількість населення, володарів земель, ремесла, побут тощо. Історик лише торкнувся біографій окремих представників українських, в т. ч. чернігівських, козацько-старшинських родів. Те ж саме знаходимо у «Малороссийскому родословнику» В. Модзалевського. Відштовхуючись від цих вже опублікованих праць, Володимир Кривошея провів велику дослідницьку роботу в Центральному державному історичному архіві України в Києві. У першу чергу, автор дослідив фонди Генеральної Військової Канцелярії, полкових та сотенних канцелярій. У відділі рукописів Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського відшукав невідомі навіть історикам рукописні матеріали, що належали не лише О. Лазаревському і В. Модзалевському, а й Л. Окиншевичу та Ю. Гаєцькому.

Ім'я Л. Окиншевича ще мало відоме в Україні, а професор Гарвардського університету Юрій Гаєцький має авторитет в українських істориків, нещодавно він прийшов і до широкого кола краєзнавців статтею «Сторінки з побуту Гетьманщини: вибір полковника» на сторінках часопису «Сіверянський літопис» (1997. — № 1—2).

Отже, спираючись на ці джерела, Володимир Кривошея склав реєстр козацької старшини від Б. Хмельницького до ліквідації полкового, устрою в Україні.

Розділ «Генеральна старшина» вперше містить у собі реєстр генеральних військових обозних, генеральних суддів, писарів, осавулів, генеральних підскарбій, хорунжих та генеральних бунчужних. Неабиякий інтерес має другий розділ «Старшини генеральних установ». Тут дається перелік імен тих, хто служив у Генеральній Військовій Канцелярії, Генеральному Військовому Суді, Генеральній Військовій Артилерії. Тими людьми були реєнти і старші військові канцеляристи, писарі, осавули, хорунжі та отамани.

Для дослідників історії Гадяцького, Київського, Лубенського, Миргородського, Ніжинського, Переяславського, Полтавського, Прилуцького, Стародубського і Чернігівського полків перша частина книги Володимира Кривошеї «Українська козацька старшина» — справжній подарунок. Адже автор дає повний реєстр полковників, полкових обозних, суддів, писарів, осавулів, хорунжих та сотників.

Це — серйозна джерелознавча база, котра допоможе наступним дослідникам ретельніше й уважніше ставитися до своїх наукових пошуків та до написання біографій козацьких ватажків.

Попереду на нас чекають ще чотири частини книги Володимира Кривошеї «Українська козацька старшина». Гадаю, краєзнавці отримають неабияке задоволення від несподіваних відкриттів, коли незабаром триматимуть в своїх руках біографічний довідник та, за словами автора, його «наукові розвідки в царині козацької генеалогії». Як добре, що історія поступово відкриває нам свої глибки схованки.

Людмила СТУДЬОНОВА.

ЧУДОДІЙНИЙ «РЕЦЕПТ» СЕРГІЯ ДЗЮБИ

«Сергій Дзюба належить до покоління поетів, які пружно й упевнено входять у творчий храм, незважаючи на ті суспільні труднощі, які позбавляють літературу можливості бути речником народу. Його слово свіже й світле, зіперте на реальний світ, його образність не пригломшує читача екстравагантністю, але постійно змушує замислюватися над сенсом життя. Саме ці якості й дозволили назвати його одним із лауреатів міжнародного конкурсу «Гранослов», — так написав відомий український поет, наш земляк Леонід Горлач у передньому слові до нової книги віршів С. Дзюби «Сонце пахне снігом і яблуками», яка в цьому році побачила світ у видавництві «Український письменник».

«Гранословівська» книжка Сергія чудово ілюстрована. А чернігівець Сергій Данилов майстерно зробив його фотопортрет. Набрана збірка у дизайнерському центрі «Гранослов» і видрукувана на якісному папері. Все це важливо: українські книги повинні мати товарний вигляд. І приємно, що останнім часом і «Смолоскип», і «Український письменник», і «Рада» випускають збірки поезії, видрукувані ошатно, зі смаком.

А тепер про найголовніше — про зміст. Й нова книга С. Дзюби — про кохання. У збірці є присвята: «Моїй красивій дружині Тетяні Дзюбі (Мурзенко) з любов'ю і ніжністю. Автор». Як ви пам'ятаєте, попередня збірка Сергія «Колись я напишу останнього вірша» також присвячена його дружині. Проте С. Дзюба не прагне лаврів Петрарки (в чому його звинувачують деякі літературні критики). Він просто не вміє бути нещирим, пише про те, чим живе. Сергій вважає, що найголовніше в житті — це все-таки не кар'єра, слава чи гроші, а кохання — справжнє, неповторне, здатне на чудеса. Проте нова збірка відрізняється від попередньої. Тут — основу складають вірші, що містять свою філософію. С. Дзюба розуміє трагічність життя: кожна людина рано чи пізно втрачає близьких, друзів, а потім і сама залишає цей світ. Отож треба не гаяти часу, не перейматись дрібними прикрасами (мільйонам людей у цей час живеться значно гірше!), не вдаватись до заздрощів, розпачу, а радіти тому, що маєш. Кожна доля осяяна променями сонця, треба тільки вчасно помічати їх, дорожити ними.

Сергій немало розмірковує про Бога і приходиться до висновку, що сьогодні нам не обійтись без віри — світ перетворюється у один вели-